

Nejzajímavější moderní stavby Prahy: Funkcionalistický kostel Krista Spasitele je architektonický skvost mezi paneláky

Stavbou roku 2021 se stal funkcionalistický kostel a komunitní centrum Krista Spasitele. Nádherná budova ležící v Praze 5, kterou zdobí zlatý světelný prstenec či skleněný kříž, zasluženě vede v žebříčku těch nejzajímavějších staveb hlavního města České republiky. Římskokatolické církvi i obyvatelům páté městské části postavili architekti Jakub Žiška a Pavel Šmelhaus společně s Metrostavem kostel, který bude dlouhá léta patřit mezi skvosty české architektury.

Stavba kostela přinesla mnoho výzev

Po dvouleté výstavbě vznikl na pražském Barrandově unikátní kostel Krista Spasitele, ke kterému náleží komunitní centrum s kavárnou Kristian. Duchovní objekt, obhospodařovaný společenstvím věřících v římskokatolické farnosti u kostela sv. Filipa a Jakuba Praha-Hlubočepy, byl posvěcen 22. listopadu roku 2020 pražským arcibiskupem Dominikem Dukou a je brán jako takzvaný vedlejší kostel římskokatolické církve.

Architekti stavby museli překonat hned několika výzev. Bojovali například s malými prostory stavebního pozemku, výzvou bylo také vypořádání se s neobvyklou polohou kostela. Církevní budova byla totiž realizována mezi barrandovskou zástavbou paneláků.

Tradice i progresivita

Ačkoliv je stavba velmi progresivní, stále symbolizuje tradiční chápání kostela a prokazatelná je i jeho funkčnost. V kostele hraje prim světlo a bílá barva, která je znakem čistoty. Skvost dělají ze stavby mnohé propracované prvky, například skleněný kříž či zlatý prstenec nad oltářem. Z patra do patra se návštěvníci mohou dostat díky výrazného schodišti. Komunitní centrum s kavárnou bylo umístěno pod takzvanou chrámovou lodí, což kostel vyzdvihuje nad okolní terén. Díky tomu působí stavba přímo monumentálně.

Kostel pojme až 358 lidí, komunitní centrum 198 lidí, přičemž kavárna má k dispozici 36 míst k sezení. Mezi hlavní materiály stavby patří železobeton, sklo a žula.

Rozsáhlé komunitní centrum s kavárnou

Komfortní komunitní centrum, které je situováno do sníženého přízemí, se skládá z klubovny a prostorného flexibilního společenského sálu, venkovní terasy, kanceláře farnosti s knihovnou a kavárny Kristian. Ta díky terase přímo navazuje na park a dětské hřiště, což ocení rodiče i prarodiče.

Kaple Nejsvětější Svátosti a Zlatý světelný prstenec

Nejintimnějším místem celého kostela se stala kaple Nejsvětější Svátosti. Podle tvůrců projektu její tvar připomíná cestu vzhůru k bohu. Na návštěvníky může v kapli zapůsobit také speciální akustika. Pokud věřící uprostřed kaple najde správné místo a zašeptá modlitbu, vrátí se mu zesílený odraz. Tvůrci se u tohoto prvku nechali inspirovat jeruzalémskou kaplí Božího hrobu.

Zlatý prstenec kostela, který místu dodává až neuvěřitelnou atmosféru, se podle Žišky a Šmelhause stal světelnou korunou celé stavby. Světelná atmosféra se mění v závislosti na dráze slunce po obloze, každá návštěva kostela tak může vyvolat odlišné pocity.

Skleněný kříž a levitující strop nad pásem prosklení

Mezi unikáty církevní stavby patří i 5,75 metrů vysoký skleněný kříž nacházející se v závěru lodi kostela. Kříž byl navržen tak, aby sloužil jako protiváha kaple. Zajímavostí je, že tento objekt v Evropě patří mezi největší kříže vyrobené z takto silného vrstveného skla.

„Pás prosklení a levitující strop hlavní lodi je důležitý architektonický prvek, který utváří vnější vzhled a doplňuje světelnou atmosféru interiéru o štíhlé linky slunečního světla. Pro architektonickou koncepci bylo důležité úplné potlačení rámců, zasklení a nosných sloupů stropu, které si vyžádalo neobvyklá technická řešení,“ řekl o této části kostela architekt Žiška.

Portálové dveře a vybavení spjaté s bohoslužbou

Velké celoskleněné dveře tvoří tepelně izolační dvojskla, která jsou doplněna skrytými kovy. U dveřích je atypická i velká klika vytvořená z leštěného hliníku. Mezi vybavení dveří také patří povinné okopové plechy či značky ve formě pruhů a holubic nalepených na sklech.

Na utváření vzhledu kostela se podíleli také akademičtí sochaři Stanislav Kolíbal a Petr Váňa. Zatímco Kolíbal architektury zaujal návrhem oltáře, svatostánku, svícnu pro velikonoční svíce a ambonu, neboli řečnické tribuny, Váňa si Žišku a Šmelhause získal díky návrhu svatostánku, sochy Panny Marie a rozměrné vitráže. Kolíbalův svatostánek a svícen však dodnes nebyl realizován. Všechny objekty byly vybírány tak, aby se hodily k příslušné farnosti. Ostatní vybavení jako zmíněný skleněný kříž navrhl Jakub Žiška ve spolupráci s Pavlem Šmelhausem.

Finance od varhaníka, obyvatel Barrandova i arcidiecéze

Stavba kostela Krista Spasitele vyšla na 200 milionů korun. Pětinu nákladů uhradilo Arcibiskupství pražské, hlavním přispěvatelem se stal varhaník Pavel Čížek. Ten za své zásluhy obdržel od papeže Františka titul Rytíř řádu sv. Řehoře Velikého. Zbýlé finance byly získány díky obyvatelům Barrandova a přátel farnosti.

„Kostel je výjimkou posledních let. Předchozí režim bojkotoval křesťanskou minulost této země,“ říká architekt Tran Anh Tuan

„Kostel Krista Spasitele je výjimkou posledních let, sakrální stavby totiž momentálně nepatří mezi nejrozšířenější typologie ve výstavbě. Přesto se tu však rýsuje určitý trend, kdy se na panelových sídlištích v Česku objevují kostely, často v kombinaci s komunitním centrem a dalšími drobnými provozy. Doplnují chybějící vyšší občanskou vybavenost. Předchozí režim zcela otevřeně bojkotoval křesťanskou minulost této země, což se logicky projevovalo i v absenci sakrálních staveb v obytných souborech vzniklých v této době,“ říká o stavbě Tran Anh Tuan s tím, že dalšími kostely z posametové doby jsou například Kostel blahoslavené Marie Restituty v Brně - Lesné či Komunitní centrum Marie Terezie na Jižním Městě.

„Fascinuje mě způsob, jakým architekti pracují se světlem“

Podle Trana vytváří celkový dojem kostela, který se nachází v klidnější části Barrandova, prosklená část pod zvýšeným přízemím, pod nímž se schovává komunitní centrum. Stavba navazuje na tradiční sakrální architekturu, ačkoliv ji architekti pojali moderně. Díky prosklení se v hlavní části kostela rozehrává zajímavá hra světla. *„Vnitřek je moderní a čistý, spíše nechává vyniknout výzdobě kostela v podobě varhan, presbytáře, či liturgickému vybavení. Mně osobně se líbí skleněný kříž a fascinuje mě způsob, jakým architekti pracují se světlem,“* dodává.

„Nejdůležitější na celé stavbě je odkrytí potenciálu místa. Místní obyvatelé se určitě shodnou na tom, že původní louka několik generací chátrala, což se radikálně změnilo se stavbou kostela, který má potenciál stát se hlavním sdružovacím místem ve spádové oblasti. Nejvíce oceňuji, jak se autoři vypořádali se stísněnými prostorovými podmínkami a vytvořili velice kvalitní bezbariérovou veřejnou stavbu, která navíc funguje na energeticky úsporných technologiích,“ uzavírá Tran.

Pražská drbna 13. 1. 2022